

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Lublinie

Lublin, 11 października 2011 r.

Pan
Marian Pigan
Dyrektor Generalny Lasów Państwowych

P/10/148
LLU-4101-23-01/2010

TEKST UJEDNOLICONY

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie przeprowadziła w Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych (dalej: „DGLP” lub „Dyrekcja Generalna”) oraz jednostkach organizacyjnych Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe² (dalej: „PGL LP”, „LP” lub „Lasy Państwowe”) kontrolę wybranych zadań związanych z zarządzaniem lasami³ i gospodarowaniem mieniem Skarbu Państwa przez Lasy Państwowe, w latach 2008 – 2010 (do 30 września)⁴.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, którego podpisania Dyrektor Generalny Lasów Państwowych (dalej: „Dyrektor Generalny”) odmówił pismem z dnia 16 maja 2011 r. oraz w protokołach pozostałych skontrolowanych jednostek

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² W Nadleśnictwach: Browsk, Krynki, Głęboki Bród, Brodnica, Szubin, Podanin, Dąbrowa, Świerklaniec, Brynek, Bielsko, Ustroń, Nowe Ramuki, Spychowo, Wipsowo, Drawno, Kliniska, Gryfino, Janów Lubelski, Lubartów, Mircze; w Regionalnych Dyrekcjach Lasów Państwowych w: Białymstoku, Katowicach, Lublinie, Olsztynie, Szczecinie i Toruniu oraz w innych jednostkach, tj. w Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych, Ośrodku Edukacji Ekologicznej i Integracji Europejskiej, Ośrodku Techniki Leśnej w Jarocinie.

³ O których mowa w art. 4 ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 21 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2011 r., Nr 12, poz. 59 ze zm.), dalej „ustawa o lasach”.

⁴ Badaniami objęte zostały również sprawy sprzed tego okresu, jeżeli miały bezpośredni wpływ na okres objęty niniejszą kontrolą.

Lasów Państwowych, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi Generalnemu niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych uchybień, działalność Lasów Państwowych w zakresie objętym kontrolą.

Podstawą pozytywnej oceny było:

- prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej oraz prawidłowa realizacja zadań z zakresu edukacji leśnej,
- prawidłowe gospodarowanie zarządzanymi nieruchomościami Skarbu Państwa,
- prawidłowa i terminowa realizacja zadań zleconych i powierzonych Lasom Państwowym oraz projektów współfinansowanych środkami z Unii Europejskiej,
- podejmowanie przez jednostki Lasów Państwowych skutecznych działań w celu ograniczenia kosztów prowadzonej działalności.

Stwierdzono jednak uchybienia i nieprawidłowości w realizacji zadań Dyrektora Generalnego, w szczególności:

- uprawnienie dyrektorów regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych do stosowania opustów i rabatów od cen ustalonych w ofertach na sprzedaż polowań w ośrodkach hodowli zwierzyny (dalej: „OHZ”) bez ustalenia zasad korzystania z tego prawa i bez skutecznej kontroli w tym zakresie,
- nieskuteczny nadzór nad prawidłowością dokonywania w OHZ oceny zgodności odstrzału zwierzyny pozyskanej w tych ośrodkach z zasadami selekcji osobniczej i wstępnej wyceny trofeów łowieckich,
- brak wystarczającego nadzoru nad procesem pobierania ekwiwalentu za zwierzynę bezprawnie pozyskaną w obwodach łowieckich leśnych,
- brak właściwego nadzoru nad wykorzystaniem przez podległą jednostkę⁵ środków funduszu leśnego (1,6 mln zł),
- nieokreślenie w polityce rachunkowości (w Planie kont z komentarzem Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe) zasad ewidencjonowania przychodów z tytułu odsetek od środków zgromadzonych na rachunkach bankowych z działalności innej, niż gospodarka leśna, w sposób umożliwiający ich wyodrębnienie i przyjęcie do podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych.
- nieuprawnione wykorzystanie we wprowadzonych przez Dyrektora Generalnego, do stosowania w OHZ, wzorach certyfikatów pozyskania trofeów zwierzyny łownej wizerunku orła ustalonego dla godła Rzeczypospolitej Polskiej.

Kontrola wykazała również nieprawidłowości w funkcjonowaniu Dyrekcji Generalnej, polegające na:

⁵ Dotyczy Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych – jednostki Lasów Państwowych, utworzonej w 2006 r. przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych.

- niezgodnym z obowiązującymi zasadami gospodarki finansowej w PGL LP zaliczeniu, w latach 2008 – 2009, do przychodów i kosztów działalności dodatkowej Dyrekcji Generalnej kosztów i refundacji wynagrodzeń lekarza stomatologa i pomocy stomatologicznej,
- niecelowym zatrudnianiu w 2008 r. i 2009 r. w Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych osób nieświadczących pracy na rzecz Lasów Państwowych,
- opóźnieniach w zawieraniu umów określających warunki używania samochodów prywatnych, na których zakup DGLP udzieliła pożyczek, do celów służbowych.

1. W badanym okresie 52 nadleśnictwa⁶ (tj. 12% z 431⁷), w tym siedem objętych niniejszą kontrolą⁸ prowadziły gospodarkę leśną pomimo braku zatwierdzonych planów urządzenia lasu (dalej: „PUL”), co było niezgodne z art. 7 ust 1 i art. 35 ustawy o lasach. W niektórych przypadkach okres, przez który nadleśnictwa prowadziły gospodarkę leśną bez zatwierdzonego planu wynosił od kilku do kilkudziesięciu nawet miesięcy (np. w przypadku Nadleśnictwa Sulęcina PUL na lata 2005 – 2014 według stanu na 30 września 2010 r. nie był jeszcze zatwierdzony).

Prowadzenie gospodarki leśnej bez zatwierdzonego PUL wynikało jednak z okoliczności niezależnych od PGL LP, w szczególności z konieczności uwzględniania przy jego opracowywaniu wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu.⁹

⁶ Według stanu na 30.09.2010 r. aktualnych planów urządzenia lasu nie miały: od 2004 r. Nadleśnictwo Sulęcina; od 2008 r. Nadleśnictwa: Świebodzin, Babimost i Drewnica; od 2009 r. Nadleśnictwa: Kluczbork, Kłobuck, Olesno, Siewierz, Łosie, Piwniczna, Mircze, Gryfice, Międzyrzecz, Śnieżka, Kamienna Góra, Wałbrzych, Lubsko, Kielce, Suchedniów, Celestynów i Jabłonna; od 2010 r. Nadleśnictwa: Chrzanów, Katowice, Koszęcin, Lubliniec, Nawojowa, Nowy Targ, Biłgoraj, Janów Lubelski, Tomaszów, Włodawa, Józefów, Krasnystaw, Syców, Nowogard, Rokita, Strzelce Kraj, Czaplinek, Dretyn, Osusznica, Złocieniec, Trzebielino, Henryków, Bystrzyca Kłodzka, Zdroje, Łądek Zdrój, Międzyziesie, Lipniki, Sulechów, Wymiarki, Dobieszyn, Przysucha. (dane Ministerstwa Środowiska).

⁷ Według stanu na 1.01.2008 r. w strukturze Lasów Państwowych było 431 nadleśnictw, a na koniec okresu objętego kontrolą (30 września 2010 r.) – 430. W 2010 r. Dyrektor Generalny, z zachowaniem wymogów określonych w art. 32 ust., 3 pkt 2 ustawy o lasach, na wniosek dyrektora RDLP w Krośnie, dokonał połączenia dwóch nadleśnictw (Wetlina i Cisna).

⁸ Dotyczy objętych niniejszą kontrolą Nadleśnictw: Krynki (PUL na lata 2008 – 2017 zatwierdzono w marcu 2008 r.), Bielsko (PUL na lata 2008 – 2017 zatwierdzono w październiku 2008 r.), Wipsowo (PUL na lata 2008 – 2017 zatwierdzono w listopadzie 2008 r.), Kliniska (PUL na lata 2008 – 2017 zatwierdzono w maju 2009 r.), Gryfino (PUL na lata 2007 – 2016 zatwierdzono we wrześniu 2008), Janów Lubelski (PUL na lata 2010 – 2019 do dnia 30 września 2010 r. nie był zatwierdzony), Mircze (PUL na lata 2009 – 2018 zatwierdzony w styczniu 2011 r.).

⁹ Dz. U. Nr 256, poz. 2151. Przykładowo, zgodnie z §4 rozporządzenia tryb sporządzania planu urządzenia lasu obejmuje m.in. przeprowadzenie czynności inwentaryzacyjnych i analitycznych. W ramach czynności analitycznych, sporządzający plan urządzenia lasu przygotowuje, zgodnie z §5 pkt. 2 rozporządzenia, opis taksacyjny lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia, według stanu na dzień 1 stycznia pierwszego roku obowiązywania sporządzanego planu urządzenia lasu.

W okresie, w którym nadleśnictwa nie miały aktualnych PUL, prowadziły gospodarkę leśną, w tym pozyskiwały drewno¹⁰ np. w oparciu o plany zadań gospodarczych zatwierdzone przez dyrektorów właściwych RDLP. NIK zwraca uwagę na brak podstaw prawnych do takich działań (przepis art. 79 ustawy o lasach, na który powołał się np. dyrektor RDLP w Olsztynie był przepisem przejściowym).

2. Podstawą gospodarki finansowej w tych jednostkach, przez pierwsze cztery miesiące roku obrotowego były: wersja operacyjna planu lub prowizorium planu, zatwierdzonego przez dyrektora właściwej RDLP w oparciu o zarządzenie Dyrektora Generalnego w sprawie zasad tworzenia planów finansowo-gospodarczych w jednostkach organizacyjnych PGL LP¹¹.

3. W badanym okresie Lasy Państwowe uzyskały przychody w wysokości 15,3 mld zł, z czego 5,6 mld zł w 2008 r., 5,2 mld zł w 2009 r. i 4,5 mld zł do końca III kwartału 2010 r. Głównym ich źródłem były środki uzyskane ze sprzedaży drewna z lasów zarządzanych w imieniu Skarbu Państwa. Przychody z tego tytułu, w latach 2008 – 2009 stanowiły odpowiednio 85% i 86% przychodów ogółem PGL LP.

W latach 2008 – 2010 (do końca III kwartału) PGL LP pozyskało 91,7 mln m³ drewna (32,5 mln m³ w 2008 r., 33,1 mln m³ w 2009 r. i 26,1 mln m³ do 30 września 2010 r.). Plan pozyskania zrealizowano w latach 2008 – 2009 odpowiednio w: 100,6% i 101,6%.

Roczne plany sprzedaży drewna wyniosły: na 2008r. 32,3 mln m³, na 2009 r. – 32,5 mln m³. Na rok 2010 zaplanowano sprzedaż 32,9 mln m³. Sprzedano w tym okresie łącznie 91,7 mln m³ (w 2008 r. 32,3 mln m³, w 2009 r. – 33,3 mln m³, do 30 września 2010 r. – 26,1 mln m³). Głównymi odbiorcami drewna byli kontrahenci krajowi. Sprzedaż drewna poza granice kraju stanowiła 2% całkowitej sprzedaży, jednak od początku badanego okresu sprzedaż odbiorcom zagranicznym wzrosła prawie dziewięciokrotnie. W 2008 r. wyniosła ona 120 tys. m³, w 2009 r. – 801 tys. m³, a w ciągu trzech kwartałów 2010 r. – 1,01 mln m³.

Dyrektor Generalny ustalił obowiązujące w Lasach Państwowych zasady¹² sprzedaży drewna, zgodnie z posiadanymi w tym zakresie kompetencjami¹³. Podstawowym trybem sprzedaży były rokowania internetowe w Portalu Leśno-Drzewnym. W zasadach sprzedaży drewna przewidziano ustalanie przez dyrektorów RDLP (w porozumieniu z nadleśniczymi)

¹⁰ Nadleśnictwa: Janów Lubelski, Mircze, Kliniska, Gryfino, Bielsko, Wipsowo, Krynki pozyskały bez zatwierdzonych PUL łącznie 506 tys. m³ drewna.

¹¹ Zarządzenia Nr 58 z 9 września 2005 r. i Nr 10 z 24 lutego 2010 r.

¹² Zarządzenie Nr 52 A z dnia 31 października 2007 r. w sprawie ustalania sposobu prowadzenia sprzedaży drewna przez PGL LP (Wewnętrzny Kodeks Leśny Handlowy) znak: OM-906-1-349/07 (tekst jednolity); Zarządzenie Nr 89 z dnia 20 listopada 2008 r. w sprawie sprzedaży drewna przez PGL LP na 2009 rok (znak: OM-906-1-530/08); Zarządzenie Nr 69 z dnia 14 października 2009r. w sprawie sprzedaży drewna przez PGL LP w 2010 r. (znak: OM-906-1-395/09); Decyzja nr 9 z dnia 18 marca 2010 r. w sprawie wprowadzenia „Regulaminu systemowej aukcji internetowej w aplikacji „e-drewno” oraz aukcji internetowej w aplikacji „e-drewno” na 2010 rok” znak: Om-906-1-105/2010; Decyzja nr 58 z dnia 24 czerwca 2010 r. w sprawie zmiany Decyzji nr 9 z dnia 18 marca 2010 r. w sprawie wprowadzenia „Regulaminu systemowej aukcji internetowej w aplikacji „e-drewno” oraz aukcji internetowej w aplikacji „e-drewno” na 2010 rok” (znak: OM-906-1-105/2010) znak OM-906-1-231/2010;

¹³ Zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 5 Statutu PGL LP Dyrektor Generalny ustala zasady sprzedaży przez Lasy Państwowe drewna i innych produktów i usług.

cen minimalnych do internetowych przetargów ograniczonych i systemowych aukcji internetowych.

Brak kryteriów ustalania cen minimalnych oraz brak zasad nadzoru nad tą działalnością sprzyjał, zdaniem NIK, dowolności kształtowania poziomu cen minimalnych. Szczególnie, że ustalanie tych cen odbywało się w warunkach przewidywanych¹⁴ niedoborów surowca drzewnego w Polsce oraz przy dominującej pozycji Lasów Państwowych na rynku drzewnym. Ustalenia kontroli wskazują na sięgające nawet kilkudziesięciu procent różnice cen minimalnych na ten sam sortyment drewna pomiędzy poszczególnymi RDLP¹⁵.

NIK negatywnie ocenia wprowadzenie odmiennych zasad¹⁶ pomiaru wtórnego i klasyfikacji jakościowej drewna kłodowanego iglastego dla odbiorców krajowych i zagranicznych. W przypadku kontrahentów krajowych przewidziano bowiem pomiar surowca drzewnego przy użyciu narzędzi ręcznych, natomiast odbiorcy zagraniczni mieli prawo dokonywać pomiaru przy użyciu elektronicznych urządzeń pomiarowych, odznaczających się wyższą dokładnością niż pomiar i klasyfikacja jakościowa dokonywane metodami tradycyjnymi, stosowanymi przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych. Różnicowanie w tym zakresie kontrahentów w zależności od miejsca prowadzenia działalności nie znajdowało żadnego uzasadnienia prawnego. NIK przyjmuje do wiadomości wyjaśnienie zastępcy Dyrektora Generalnego ds. Organizacji i Marketingu, że regulacje te nie były w kontrolowanym okresie stosowane, zwracając jednocześnie uwagę, że uchylono je dopiero w grudniu 2010 r.¹⁷.

4. Według stanu na dzień 1 stycznia 2008 r. Lasy Państwowe zarządzały 242 obwodami łowieckimi, w których prowadzono ośrodki hodowli zwierzyny (OHZ). W okresie objętym kontrolą liczba zarządzanych obwodów zmniejszyła się do 232. Zmiana ta wynikała z nowych podziałów obwodów (dokonanych przez właściwe sejmiki województwa), oraz

¹⁴ Według „Długookresowej prognozy finansowo-gospodarczej na lata 2007 – 2013”, sporządzonej na potrzeby PGL LP w 2007 r. przez Instytut Badawczy Leśnictwa Zakład Ekonomiki i Polityki Leśnej szacowana, na lata 2008 – 2013, różnica, pomiędzy wielkością zapotrzebowania na surowiec drzewny w Polsce, a rocznymi etatami cięć, wynosiła, w wariantcie wolniejszego wzrostu gospodarczego, ok. 4 mln m³ rocznie, a w przypadku szybszego wzrostu - od 5.4 do 7 mln m³.

¹⁵ Np. w przypadku drewna wielkowymiarowego tzw. tartaczno sosnowego i świerkowego:

- ceny minimalne na II półrocze 2009 r. drewna sosnowego wahały się od 127 zł/m³ (RDLP w Krośnie) do 162 zł/m³ (RDLP we Wrocławiu), a drewna świerkowego – od 145 zł/m³ (RDLP w Szczecinie) do 178 zł/m³ (RDLP we Wrocławiu),
- w 2010 r. ceny minimalne dla sosny ustalono na poziomie od 123 zł/m³ (RDLP w Krośnie) do 162 zł/m³ (RDLP we Wrocławiu), a dla świerka – od 147 zł/m³ (RDLP w Lublinie) do 179 zł/m³ (RDLP w Katowicach),
- na I półrocze 2011 r. ceny minimalne w przypadku sosny wahały się od 127 zł/m³ (RDLP w Krośnie) do 166 zł/m³ (RDLP we Wrocławiu), a świerka – od 153 zł/m³ (RDLP w Krośnie) do 182 zł/m³ (RDLP w Katowicach i Wrocławiu).

¹⁶ Załączniki 2a i 2b do zarządzenia nr 35 z 2004 r. Dyrektora Generalnego w sprawie tymczasowych zasad odbioru i ewidencji drewna kłodowanego iglastego

¹⁷ Zarządzenie Dyrektora Generalnego nr 64 z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie zmiany Zarządzenia nr 35 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 14 maja 2004 r. (znak: OM-260/3/01/04) w sprawie tymczasowych zasad odbioru i ewidencji drewna kłodowanego iglastego (OM-906-1-418/10) spowodowało utratę mocy załączników 2a i 2 b.

(w czterech przypadkach) z uchylenia – na wniosek Lasów Państwowych – przez Ministra Środowiska wcześniejszych decyzji o przekazaniu obwodów w zarząd PGL LP. Wnioski o zwolnienie z zarządu PGL LP obwodów uzasadniano trudnościami w finansowaniu realizacji zadań OHZ i brakiem perspektyw na osiągnięcie zadowalających efektów ekonomicznych.

NIK pozytywnie ocenia wprowadzenie przez Dyrektora Generalnego jednolitych zasad polowań w obwodach łowieckich, pozostających w zarządzie Lasów Państwowych, w formie ramowej oferty cenowej na sprzedaż polowań w OHZ¹⁸ i oferty minimalnej na sprzedaż usług z zakresu turystyki łowieckiej, świadczonych w OHZ oraz na sprzedaż trofeów¹⁹. W sezonie łowieckim 2008/2009 przewidziano oferty w tzw. obrocie poza granice kraju oraz w obrocie krajowym. Ceny ofert w obrocie poza granice kraju wyrażone były w euro i w przeliczeniu na PLN znacznie przewyższały ceny ofert w obrocie krajowym. W tym czasie dla myśliwych krajowych przewidziano ofertę dwojakiego rodzaju: z pełnym lub ograniczonym zakresem świadczeń. Z dniem 1 kwietnia 2009 r. zniesiono zróżnicowanie ofert dla myśliwych cudzoziemców i myśliwych – członków Polskiego Związku Łowieckiego (dalej: „PZŁ”).

Na zarządców OHZ (lub działających w tym zakresie z ich umocowania dyrektorów RDLP) nałożony został obowiązek sporządzania ofert cenowych na sprzedaż usług z zakresu turystyki łowieckiej oraz na sprzedaż trofeów w OHZ na terenie RDLP, uwzględniających interes Lasów Państwowych, lokalne uwarunkowania w zakresie podaży i popytu, atrakcyjność świadczonych usług z zakresu turystyki łowieckiej, czynniki mające wpływ na realizację rocznego planu pozyskania zwierzyny.

Zastrzeżenia NIK dotyczą dopuszczenia w tych zasadach możliwości stosowania przez dyrektorów RDLP opustów i rabatów od cen ustalonych w ofertach, pomimo nieokreślenia kryteriów ich stosowania, a także nieustalenia zasad sprawowania kontroli w tym zakresie. Stworzyło to możliwość uprzywilejowywania wybranych grup myśliwych, co potwierdziły ustalenia kontroli²⁰. NIK stwierdziła, że dyrektor RDLP ustalił opusty²¹ dla myśliwych z racji ich przynależności do określonej grupy zawodowej lub miejsca pracy, co

¹⁸ Decyzja nr 92 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 15.10.2004 r. w sprawie wprowadzenia ramowych ofert cenowych na sprzedaż polowań w ośrodkach hodowli zwierzyny Lasów Państwowych, ze zmianą wprowadzoną decyzją nr 94 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 8.11.2005 r., która obowiązywała do dnia 24 stycznia 2008 r. – zwana dalej decyzją nr 92.

¹⁹ Zarządzenie nr 5 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 24.01.2008 w sprawie wprowadzenia oferty minimalnej na sprzedaż usług z zakresu turystyki łowieckiej, świadczonych w ośrodkach hodowli zwierzyny Lasów Państwowych oraz na sprzedaż trofeów łowieckich pozyskanych w tych ośrodkach, ze zmianą prowadzoną zarządzeniem nr 1 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21.01.2009 r. – zwane dalej zarządzeniem nr 5.

²⁰ Kontrola NIK przeprowadzona w RDLP w Lublinie.

²¹ Dyrektor RDLP w Lublinie w ofercie cenowej na sprzedaż usług z zakresu turystyki łowieckiej w OHZ-LP z pełnym zakresem świadczeń oraz na sprzedaż trofeów łowieckich pozyskanych w tych ośrodkach (załącznik nr 2 do decyzji nr 3 z dn. 29.01.2009 r.)

nie znajdowało żadnego uzasadnienia w przepisach art. 42 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie²² (dalej: Prawo łowieckie).

NIK zwraca również uwagę na potrzebę uregulowania, w skali Lasów Państwowych, kwestii dotyczącej kierowania trofeów zwierzyny pozyskanej w OHZ do wyceny ostatecznej, wymaganej przepisami § 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 maja 2005 r. w sprawie sposobu wyceny oraz ewidencji trofeów łowieckich²³. Zdaniem NIK, przyjęta w PGL LP praktyka, polegająca na wydawaniu myśliwym (w tym zagranicznym) trofeów zwierzyny pozyskanej w OHZ bezpośrednio po polowaniu (dokonaniu wyceny wstępnej i uiszczeniu przez myśliwego należności), bez zapewnienia poddania wycenie ostatecznej trofeów łowieckich, wymienionych w § 1 pkt 1 – 6²⁴ ww. rozporządzenia, utrudnia skuteczną ochronę trofeów rekordowych przed ich wywozem za granicę.

Podkreślenia wymaga, że o zaliczeniu trofeów do rekordowych (tj. trofeów, które mogą być wywożone za granicę jedynie w celu eksponowania na wystawach specjalistycznych²⁵) lub medalowych²⁶ (trofeów podlegających ewidencjonowaniu w Centralnym Rejestrze Trofeów²⁷) przesądza dopiero wynik wyceny ostatecznej²⁸. Z tych też względów celowym jest, zdaniem NIK, podjęcie stosownych działań przez kierującego Lasami Państwowymi Dyrektora Generalnego, w celu zapewnienia poddawania trofeów wycenie ostatecznej. NIK zwraca uwagę, że w świetle prawa własności zarządcy obwodu łowieckiego do zwierzyny legalnie pozyskanej w tym obwodzie (art. 15 ustawy Prawo łowieckie) wyrażony przez Dyрекcję Generalną w trakcie niniejszej kontroli pogląd²⁹, że nadleśniczowie nie mają podstaw do kierowania trofeum do wyceny ostatecznej, nie znajduje uzasadnienia.

NIK ocenia jako nieskuteczny nadzór nad wykonywaniem przez zarządców OHZ obowiązków, polegających na dokonywaniu oceny zgodności odstrzału z zasadami selekcji osobniczej (art. 42d ustawy Prawo łowieckie) i wstępnej wyceny pozyskanych w tych ośrodkach trofeów łowieckich (§ 3 przywołanego wcześniej rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie sposobu wyceny oraz ewidencji trofeów łowieckich). Przeprowadzona

²² Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz. U. z 2005 r. Nr 127, poz. 1066 ze zm.)

²³ Dz. U. Nr 96, poz. 820.

²⁴ Dotyczy to: poroża łosia, poroża jelenia szlachetnego, poroża jelenia sika, poroża daniela, poroża sarny, ślimów muflona

²⁵ Zgodnie z § 16 rozporządzenia w sprawie sposobu wyceny oraz ewidencji trofeów łowieckich.

²⁶ Trofea złotomedalowe, srebrnomedalowe i brązomedalowe.

²⁷ Centralny Rejestr Trofeów prowadzony, zgodnie z § 13 rozporządzenia w sprawie sposobu wyceny oraz ewidencji trofeów łowieckich, przez Polski Związek Łowiecki (PZŁ).

²⁸ Do kwalifikowania trofeów łowieckich jako medalowych służy, zgodnie z § 11 ust. 1 ww. rozporządzenia, punktacja uzyskana w wyniku dokonanej wyceny ostatecznej.

²⁹ Według wyjaśnienia zastępcy Dyrektora Generalnego ds. Gospodarki Leśnej: Trofeum łowieckie po dokonaniu przez nadleśniczego wyceny wstępnej oraz oceny prawidłowości dokonania odstrzału oraz opłaceniu przez myśliwego staje się jego własnością. Sprawa dokonania wyceny ostatecznej jest więc sprawą myśliwego i Polskiego Związku Łowieckiego. Nadleśniczy jako zarządca OHZ nie ma żadnych podstaw prawnych do ingerowania w ten proces (kierowanie trofeum do wyceny ostatecznej).

kontrola w nadleśnictwach³⁰ wykazała nieprawidłowości, które mogły rzutować na obiektywizm dokonywanych ocen i wycen. W szczególności dotyczyło to niezapewnienia w pracach komisji udziału przedstawiciela PZŁ oraz udziału w ocenie zgodności odstrzału z zasadami selekcji osobniczej osób odpowiedzialnych za prawidłowość tego odstrzału.

Przeprowadzona kontrola wykazała niewywiązywanie się przez nadleśniczych z obowiązku pobierania ekwiwalentu za bezprawnie pozyskaną zwierzynę w obwodach łowieckich leśnych³¹. Nadleśniczowie nie podejmowali działań przewidzianych przepisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie zwierzyny bezprawnie pozyskanej³² i nie pobierali ekwiwalentu, pomimo stwierdzonego przekroczenia rocznych planów łowieckich. Nie przekazywali też właściwym wojewodom informacji o stwierdzonych, w związku z wykonywaniem ustawowo określonych obowiązków (zatwierdzanie rocznych planów łowieckich), przypadkach przekroczenia rocznych planów pozyskania zwierzyny w obwodach łowieckich polnych. NIK zwraca uwagę, że uniemożliwiało to wojewodom niezwłoczne podejmowanie działań w celu pobrania należnego ekwiwalentu za szkody wyrządzone w mieniu Skarbu Państwa. Brak podejmowanych działań w ww. zakresie nadleśniczowie tłumaczyli posiadanymi opiniami w tej sprawie Ministerstwa Środowiska³³, wskazującymi na brak ustawowej definicji zwierzyny bezprawnie pozyskanej i uzależniającymi żądanie ekwiwalentu za zwierzynę bezprawnie pozyskaną od wydania orzeczenia przez właściwy sąd karny. NIK nie podziela jednak tego stanowiska. Zdaniem NIK o ile przepisy karne sankcjonują pozyskanie zwierzyny poza upoważnieniem jedynie w odniesieniu do gatunku, ilości oraz płci, o tyle obowiązek wyrównania szkody Skarbu Państwa, której zryczałtowaną formą jest ekwiwalent, odnosić należy do wszystkich przypadków niezgodnego z prawem łowieckim odstrzału zwierzyny łownej. Ekwiwalent nie ma charakteru karnego i nie jest uzależniony od uprzedniego stwierdzenia odpowiedzialności karnej na mocy prawomocnego orzeczenia sądu.

Nieuprawnionym, w ocenie NIK, było wykorzystanie, we wprowadzonych³⁴ przez Dyrektora Generalnego do stosowania w Lasach Państwowych wzorach certyfikatów pozyskania trofeów zwierzyny łownej, wizerunku orła ustalonego dla godła Rzeczypospolitej Polskiej wraz z napisem „Rzeczpospolita Polska”. NIK zwraca uwagę, że wizerunek ten podlega ochronie – prawo do jego używania przysługuje wyłącznie podmiotom, wymienionym w art. 2a ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie

³⁰ Nadleśnictwa: Browsk, Głęboki Bród, Dąbrowa, Brynek, Nowe Ramuki, Janów Lubelski, Lubartów.

³¹ Dotyczy to Nadleśnictw: Browsk, Głęboki Bród, Brodnica, Dąbrowa, Brynek, Drawno, Kliniska, Janów Lubelski, Krynki, Świerklaniec, Bielsko, Szubin, Spychowo.

³² Dz. U. Nr 116, poz. 981.

³³ Pisma Ministerstwa Środowiska, Departamentu Leśnictwa z 9 maja 2011 r. znak DL.gł-02432/20801/11/abr; z 17 stycznia 2011 r. znak DL.gł-024-6/1859/10/PJ; z 17 listopada 2010 r. znak DL.gł-024-120/055266/10/PJ; Pismo Ministerstwa Środowiska, Departamentu Leśnictwa, Ochrony Przyrody i Krajobrazu z 14 czerwca 2007 r. znak DLOPiK-L-gł-024/43/07/PJ.

³⁴ Decyzja Nr 5 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 29 stycznia 2009 r.

Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych³⁵ (nie ma wśród nich Lasów Państwowych) lub innym jeżeli wynika to z przepisów szczególnych. NIK zwraca uwagę, że zgodnie z art. 43 ustawy o lasach Dyrekcja Generalna, RDLP i nadleśnictwa mają prawo używać wyłącznie pieczęci okrągłej z wizerunkiem orła, ustalonym dla godła Rzeczypospolitej Polskiej oraz nazwy „LASY PAŃSTWOWE” i nazwy jednostki organizacyjnej w otoku.

Kontrola wykazała, że w okresie od wprowadzenia tych wzorów certyfikatów (tj. od 1.04.2009 r.) do końca trzeciego kwartału 2010 r. zarządcy OHZ wydali łącznie 1.158 takich certyfikatów, z czego najwięcej (189 i 177) wydano w OHZ na terenie RDLP w Białymstoku i Krośnie, a najmniej (dwa) w RDLP w Gdańsku. Żadnego certyfikatu nie wydano natomiast na terenie RDLP w Radomiu.

W okresie objętym kontrolą 21 jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych (12 RDLP oraz dziewięć nadleśnictw) prowadziło zarejestrowaną³⁶ działalność gospodarczą, polegającą na sprzedaży lub pośrednictwie w sprzedaży (w przypadku RDLP) polowań w OHZ organizowanych dla cudzoziemców. Stwierdzono, że w 10 przypadkach RDLP prowadziło tę działalność pod własną nazwą, a w dwóch przypadkach do nazwy RDLP dodano „biuro polowań”³⁷.

Uzyskane przez RDLP przychody z pośrednictwa w sprzedaży polowań dla cudzoziemców w 2008 r. wyniosły łącznie 10,4 mln zł, a w 2009 r. – 11,6 mln zł.

5. W latach 2008 – 2010 (według stanu na koniec III kwartału) w PGL LP obowiązywały, wprowadzone do stosowania przez Dyrektora Generalnego, wytyczne w sprawie udziału jednostek Lasów Państwowych w realizacji przedsięwzięć wspólnych z zaangażowaniem środków pieniężnych Lasów Państwowych³⁸. Umożliwiały one jednostkom Lasów Państwowych współfinansowanie kosztów tzw. przedsięwzięć wspólnych – rozumianych jako realizacja zadania wykonywanego i finansowanego przez jeden lub więcej podmiotów na warunkach określonych umową. Przedmiotem tych przedsięwzięć mogły być, niezależnie od ich charakteru i źródeł finansowania, zadania w zakresie budownictwa drogowego, budowli, zbiorników retencyjnych i przeciwpożarowych, wodociągów, kanalizacji i gazyfikacji; oczyszczalni ścieków i innych obiektów związanych z ochroną środowiska; dostrzegalni przeciwpożarowych; linii telekomunikacyjnych; obiektów rekreacyjnych, turystycznych i edukacyjnych. Dopuszczono też przystępowanie do innych przedsięwzięć o charakterze wspólnym, jeżeli ich realizacja ma bezpośredni lub pośredni związek z działalnością Lasów Państwowych i Lasy Państwowe są zainteresowane efektami uzyskanymi w wyniku realizacji tego przedsięwzięcia.

³⁵ Dz. U. z 2005 r., Nr 235, poz. 2000 ze zm.

³⁶ Jednostki uzyskały stosowne wpisy w rejestrach prowadzonych przez Marszałków Województw.

³⁷ RDLP w Lublinie Biuro Turystyki Myśliwskiej „Roztocze” i Biuro Polowań „Bieszczady” RDLP w Krośnie.

³⁸ Zarządzenia Dyrektora Generalnego LP: Nr 66 z dnia 17 lipca 2001 r. i Nr 44 z dnia 29 czerwca 2009 r.

NIK zwraca uwagę, że wymieniony w wytycznych zakres przedmiotowy wspólnych przedsięwzięć (w tym warunek pośredniego ich związku z działalnością Lasów Państwowych) jest nieprecyzyjny, przez co otwiera drogę do współfinansowania działalności niemającej związku z zadaniami nałożonymi na PGL LP ustawą o lasach.

Przeprowadzona kontrola wykazała, że pięć nadleśnictw³⁹ (¼ skontrolowanych) współfinansowało przedsięwzięcia realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego (gminy i powiat), a łączny udział zaangażowanych w wykonanie tych zadań środków Lasów Państwowych wyniósł 289,5 tys. zł.

6. NIK negatywnie ocenia nadzór Dyrektora Generalnego nad działalnością Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych (CKPŚ). NIK stwierdziła że jednostka ta w 2008 r. sfinansowała koszty, w wysokości 1.618 tys. zł, związane z wdrażaniem Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (zadanie zlecone przez Ministra Środowiska) środkami z funduszu leśnego, co było niezgodne z art. 58 ustawy o lasach. CKPŚ zwrócił kwotę 1.618 tys. zł na rachunek funduszu leśnego dopiero w trakcie kontroli NIK.

7. Zastrzeżenia NIK dotyczą również nieokreślenia w obowiązującej w Lasach Państwowych Polityce rachunkowości (w Planie kont z komentarzem Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe⁴⁰) zasad ewidencjonowania przychodów z tytułu odsetek od zgromadzonych na rachunkach bankowych środków pochodzących z działalności innej, niż gospodarka leśna (do ewidencjonowania odsetek na rachunkach bankowych przewidziano tylko jedno konto 75007). Brak uregulowań w tym zakresie skutkowało⁴¹ zaliczaniem, wbrew przepisom art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych⁴², całości przychodów z tytułu odsetek bankowych od środków zgromadzonych na rachunku bieżącym do przychodów wyłączonych z opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych.

8. Działalność Lasów Państwowych w latach 2008 – 2009 zamknęła się dodatnim wynikiem finansowym, wynoszącym (brutto) odpowiednio: 241,2 mln zł i 182 mln zł, jednak w porównaniu z rokiem 2007, który zamknął się zyskiem na poziomie 482 mln zł (brutto) sytuacja finansowa PGL LP w tym okresie uległa pogorszeniu. Zasadniczą przyczyną tego stanu był spadek przychodów, które w 2008 r. wyniosły (ogółem) 5.646,5 mln zł (tj. 98% przychodów za 2007 r.), a w 2009 r. – 5.210,6 mln zł (92,2% przychodów za 2008 r.). Przychody uzyskane za trzy kwartały 2010 r. (4.492 mln zł) stanowiły 85% przychodów roku poprzedniego.

³⁹ Nadleśnictwa partycypowały w kosztach: przebudowy drogi powiatowej (Nadleśnictwo Głęboki Bród); budowy odcinka sieci wodociągowej i przyłącza do leśniczówki (Nadleśnictwo Brodnica); przebudowy drogi gminnej (Nadleśnictwo Szubin); modernizacji odcinka drogi gminnej (Nadleśnictwo Dąbrowa i Nadleśnictwo Janów Lubelski); remontu drogi gminnej (nadleśnictwo Janów Lubelski).

⁴⁰ Załącznik nr 2 do Zarządzenia Nr 4 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 23 stycznia 2009 r.

⁴¹ Ustalenia kontroli, przeprowadzonej przez NIK w Nadleśnictwie Janów Lubelski.

⁴² Dz. U. z 2011 r., Nr 74, poz. 397 ze zm.

Głównym źródłem przychodów Lasów Państwowych były środki uzyskane z gospodarki leśnej (ze sprzedaży drewna, produktów ubocznych lasu, runa leśnego, szyszek, sadzonek, choinek), które w latach 2008 – 2010 (do 30 września) stanowiły odpowiednio: 86%, 88% i 90% przychodów ogółem. Dla porównania, przychody z gospodarki łowieckiej stanowiły w tym okresie zaledwie 0,7% przychodów ogółem.

Koszty działalności PGL LP wyniosły: 5.406 mln zł w 2008 r., 5.029 mln zł w 2009 r. i 3.912 mln zł w 2010 r. (do końca III kwartału). W strukturze kosztów dominowały koszty działalności podstawowej⁴³ (odpowiednio: 47%, 48% i 50,9% kosztów ogółem). Drugą pozycję w strukturze kosztów zajmowały w tym okresie koszty działalności administracyjnej (40%, 41% i 36% kosztów). Koszty prowadzenia tzw. działalności ubocznej⁴⁴ i działalności dodatkowej⁴⁵ nie przekraczały (łącznie) 5,5 % kosztów PGL LP.

W 2008 r. w Lasach Państwowych zatrudnionych było 26.054 osób, a według stanu na koniec III kwartału 2010 r. – 24.723 (tj. ok. 6% mniej). W okresie objętym kontrolą zatrudnienie w Dyrekcji Generalnej utrzymywało się na tym samym poziomie (112 – 113 osób).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (z uwzględnieniem wypłat nagród z zysku) w PGL LP wynosiło: w 2008 r. 4.802,2 tys. zł, w 2009 r. – 4.814 zł, a w 2010 r. – 4.554,8 zł. W tym czasie wynagrodzenie w Dyrekcji Generalnej wynosiło odpowiednio: 8.067 zł, 7.921 zł i 7.197,5 zł. (stanowiło to 168%, 165% i 158% przeciętnego wynagrodzenia w Lasach Państwowych)

Stwierdzono, że w latach 2008 – 2009, do przychodów i kosztów działalności dodatkowej Dyrekcji Generalnej zaliczono koszty i przychody, związane z zatrudnieniem w PGL LP lekarza stomatologa i pomocy stomatologicznej (62.553,36 zł w 2008 r. i 14.592,67 zł w 2009 r.). Z uwagi na fakt, że zatrudnienie tych osób w żaden sposób nie wiązało się z prowadzeniem działalności produkcyjnej lub usługowej na rzecz gospodarki leśnej, kwalifikowanie operacji finansowych z tym związanych do działalności dodatkowej było niezgodne z § 4 ust. 1 pkt 3 przywołanego wcześniej rozporządzenia w sprawie gospodarki finansowej.

Zatrudnienie w DGLP, na podstawie zawartego porozumienia z Zakładem Obsługi Ministerstwa Środowiska, lekarza stomatologa i pomocy stomatologicznej było, w ocenie

⁴³ Działalność podstawowa według § 4 ust. 1 pkt 2 lit. a rozporządzenia w sprawie gospodarki finansowej, tj. działalność obejmująca: urządzenie, ochronę i zagospodarowanie lasu, utrzymanie i powiększenie zasobów i upraw leśnych, pozyskanie – z wyjątkiem skupu – drewna, a także jego sprzedaż w stanie nieprzerobionym.

⁴⁴ Działalność uboczna (§ 4 ust. 1 pkt 2 lit. b rozporządzenia w sprawie gospodarki finansowej) – działalność gospodarcza w zakresie gospodarki leśnej w nadleśnictwach, obejmująca: gospodarowanie zwierzyną, pozyskiwanie (z wyjątkiem skupu) żywicy, choinek, karpiny, igliwia, zwierzyny oraz płodów runa leśnego, a także sprzedaż tych produktów w stanie nieprzerobionym.

⁴⁵ Działalność dodatkowa (§ 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie gospodarki finansowej) – produkcyjna i usługowa na rzecz gospodarki leśnej, opodatkowana podatkiem dochodowym od osób prawnych, jeżeli wydatki związane z wytwarzaniem produktów lub świadczeniem usług w ramach tej działalności nie są wyższe od ich zakupu poza Lasami Państwowymi.

NIK, niecelowe. Osoby te świadczyły pracę na rzecz jednostki Ministerstwa Środowiska (w prowadzonej przez Zakład Obsługi Ministerstwa Środowiska poradni lekarskiej), a nie Lasów Państwowych. Zakres ich obowiązków, czas pracy, terminy urlopów tych pracowników ustalał kierownik poradni lekarskiej (w porozumieniu z Zastępcą Dyrektora Generalnego). Zgodnie z przywołanym porozumieniem wypłacane przez Dyрекcję Generalną wynagrodzenie (obejmujące, poza wynagrodzeniem zasadniczym, m.in. ekwiwalent za deputat opałowy, dodatkowe wynagrodzenie roczne, ustalone zgodnie z Ponadzakładowym Układem Zbiorowym Pracy dla pracowników PGL LP) było refundowane przez Zakład Obsługi Ministerstwa Środowiska. Na ocenę NIK w tym zakresie bez wpływu pozostaje podniesiona przez Dyrektora Generalnego (w złożonych wyjaśnieniach), okoliczność, iż zatrudnienie tych osób było kontynuacją sięgającej lat 90-tych współpracy, podjętej na wniosek Zakładu Obsługi Ministerstwa Środowiska.

9. Lasy Państwowe posiadały akcje i udziały w 25 spółkach, a uzyskane z tego tytułu przychody wyniosły w skontrolowanym okresie 273,6 tys. zł, co stanowiło, według stanu na koniec września 2010 r., zaledwie 0,26% kapitału zaangażowanego na nabycie tych aktywów (106,3 mln zł⁴⁶). Objęcie praw majątkowych w 21 spółkach nastąpiło w latach 90-tych ubiegłego wieku, a największe kapitałowo transakcje miały miejsce w latach 2004 – 2007, kiedy to PGL LP nabyło akcje Banku Ochrony Środowiska S.A. (o wartości ponad 90 mln zł) oraz udziały w Fabryce Parkietu Biadaki Sp. z o.o. (o wartości 5,7 mln zł).

10. W skontrolowanym okresie 13 pracownikom DGLP udzielone zostały (ze środków obrotowych tej jednostki) pożyczki na zakup samochodów prywatnych, wykorzystywanych również do celów służbowych, na łączną kwotę 350 tys. zł. Analiza dokumentacji dotyczącej wszystkich pożyczek wykazała nierzetelną realizację zawartych w tym zakresie umów. Pomimo, że zasady udzielenia pożyczek na zakup samochodów przewidywały zawarcie umów określających warunki używania zakupionego samochodu do celów służbowych (których nieprzestrzeganie mogło stanowić podstawę odstąpienia od umowy i żądania natychmiastowego zwrotu niespłaconej części pożyczki) umowy takie, w dwóch przypadkach (na pięć z 2008 r.) zawarto dopiero po upływie 27 miesięcy od dnia zawarcia umów pożyczek, a w jednym przypadku (dotyczącym umowy pożyczki na kwotę 25 tys. zł) umowy takiej w ogóle nie zawarto – zadłużenie z tytułu pożyczki zostało uregulowane w całości w trakcie kontroli NIK. W jednym przypadku udzielono pożyczki (30 tys. zł) stanowiącej 100% wartości samochodu, co było niezgodne z wprowadzonymi przez Dyrektora Generalnego zasadami udzielania takich pożyczek, które przewidywały maksymalną wysokość pożyczki do 90% wartości zakupionego samochodu. Pracownika wezwano do

⁴⁶ Wartość według cen nabycia, o których mowa w art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2009 Nr 152 poz. 1223 ze zm.)

zwrotu sumy, stanowiącej przekroczenie dopuszczalnej 90% granicy dofinansowania wartości samochodu w trakcie kontroli NIK.

11. W latach 2008 – 2010 (do 30 września) Dyrektor Generalny udzielił w 216 przypadkach zgody na sprzedaż lasów, gruntów i innych nieruchomości o łącznej powierzchni 146,8251 ha. Analiza 15 spraw (na sprzedaż 26,6515 ha) wykazała prawidłowe postępowanie w tym zakresie. We wszystkich zbadanych przypadkach spełnione były przesłanki wymagane art. 38 ust 1 pkt 1 – 4 ustawy o lasach, a prawidłowość sprzedaży była kontrolowana (w ramach prowadzonych kontroli kompleksowych).

12. W okresie objętym kontrolą Lasy Państwowe otrzymały z budżetu państwa dotacje na realizację zadań, o których mowa w art. 54 ustawy o lasach (m.in. na wykonanie krajowego programu zwiększania lesistości, na opracowanie planów zalesień i planów ochrony przyrody, sprawowanie nadzoru nad obszarami wchodzącymi w skład sieci NATURA 2000, sporządzenie wielkoobszarowej inwentaryzacji lasów, budowę banku danych o zasobach leśnych) w łącznej wysokości 41 586 tys. zł. Ponadto, w ramach umowy zawartej z Ministrem Środowiska na wykonanie prac w ramach „Programu dla Odry – 2006” w 2009 r. otrzymały 566 tys. zł, z czego wykorzystały 535,36 tys. zł (przysługujących na 2010 r. 917 tys. zł w kontrolowanym okresie nie wykorzystano). PGL LP uzyskało też dotację z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na realizację prac w ramach Krajowego Programu Zwiększenia Lesistości (na wyprzedzające przygotowanie gleby do zalesień), w kwocie 1.378 tys. zł. Kontrola prawidłowości wykorzystania przez Dyрекcję Generalną dotacji celowej na realizację zadania „Inwentaryzacja i analiza danych na rzecz realizacji sieci obszarów Natura 2000 w Polsce” wykazała terminową i rzetelną realizację dotowanego zadania.

Jednostki organizacyjne Lasów Państwowych realizowały też projekty, współfinansowane środkami z Unii Europejskiej (łącznie 251 jednostek uczestniczyło w 109 projektach) w ramach: Regionalnych Programów Operacyjnych, Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Programu Rozwój Obszarów Wiejskich, Programów Operacyjnych Współpracy Transgranicznej, Sektorowego Programu Operacyjnego Rybołówstwo i Przetwórstwo Ryb 2004 – 2008, Sektorowego Programu Operacyjnego Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich, Programu Inicjatyw Wspólnotowych INTERREG IIIA. Otrzymane dofinansowanie, według stanu na koniec III kwartału 2010 r. wyniosło 18.883 tys. zł. Kontrola realizowanego przez Dyрекcję Generalną projektu „Ogień w lesie a przyroda – podniesienie świadomości mieszkańców terenów wiejskich w zakresie zapobiegania pożarom lasów” (dofinansowanie w ramach Instrumentu Finansowego LIFE +, planowany termin zakończenia – 31 grudnia 2012 r., kwota dotacji – 3 756 480 zł) wykazała prawidłowe i terminowe wykonywanie zadania.

13. Sprawozdania finansowe Lasów Państwowych oraz sprawozdania finansowe Dyrekcji Generalnej za 2008 r. i 2009 r. zostały, zgodnie z wymogami art. 64 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, poddane badaniu przez uprawnione do tego podmioty, wyłonione na podstawie rozeznania rynku, po uzyskaniu akceptacji tego trybu przez Ministra Środowiska (wartość zamówienia nie przekraczała wyrażonej w złotych równowartości 14 tys. euro). Biegli zaopiniowali te sprawozdania bez zastrzeżeń.

Sporządzano też, stosownie do art. 52 ustawy o lasach, sprawozdania finansowo-gospodarcze z działalności Lasów Państwowych.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli, wnosi o:

- 1) opracowanie i wdrożenie w Lasach Państwowych kryteriów ustalania cen minimalnych do internetowych przetargów ograniczonych i aukcji oraz objęcie tej działalności szczególnym nadzorem,
- 2) wprowadzenie jednakowych zasad sprzedaży polowań (w tym cen) w zarządzanych przez Lasy Państwowe Ośrodkach Hodowli Zwierzyny dla myśliwych – członków PZŁ, w celu wyeliminowania przypadków nieuprawnionego uprzywilejowywania niektórych myśliwych, w stosunku do pozostałych uprawnionych do wykonywania polowań,
- 3) opracowanie i wdrożenie procedur zapewniających poddanie trofeów zwierzyny pozyskanej w zarządzanych OHZ wycenie ostatecznej, zgodnie z wymogami § 2 cytowanego wcześniej rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie sposobu wyceny oraz ewidencji trofeów łowieckich,
- 4) podjęcie działań w celu zapewnienia prawidłowej organizacji dokonywania w OHZ ocen zgodności odstrzałów z zasadami selekcji osobniczej oraz wstępnych wycen trofeów,
- 5) wzmocnienie nadzoru nad wykonywaniem obowiązku pobierania oraz odprowadzania do budżetu państwa ekwiwalentu za bezprawnie pozyskaną zwierzynę w obwodach łowieckich leśnych, w tym dzierżawionych przez koła łowieckie PZŁ oraz zobowiązanie nadleśniczych do przekazywania właściwym wojewodom (w ramach współpracy, przewidzianej w § 23 pkt 8 Statutu PGL LP) informacji o bezprawnym pozyskaniu zwierzyny w obwodach łowieckich polnych,
- 6) wycofanie z używania w Ośrodkach Hodowli Zwierzyny Lasów Państwowych wzorów certyfikatów pozyskania trofeów zwierzyny łownej, zawierających wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej,
- 7) dokonanie zmian w wytycznych Dyrektora Generalnego, odnoszących się do udziału jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych w przedsięwzięciach wspólnych w celu wyeliminowania nieprecyzyjnych warunków uczestnictwa w tych przedsięwzięciach,
- 8) zwiększenie nadzoru nad wykorzystywaniem przez podległe jednostki środków z funduszu leśnego,

- 9) zawieranie umów o korzystanie z samochodu prywatnego do celów służbowych z pracownikami, którym udzielono pożyczkę ze środków DGLP, niezwłocznie po przedstawieniu pożyczkodawcy przez pożyczkobiorcę dokumentu stwierdzającego dokonanie zakupu samochodu,
- 10) określenie w polityce rachunkowości Lasów Państwowych zasad ewidencjonowania przychodów z tytułu odsetek od środków na rachunkach bankowych pochodzących z działalności innej, niż gospodarka leśna.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Dyrektora Generalnego, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.